



Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Pástor Mikály*

Cím: *Negyvenezer harangozó*

Forrás: *Magyar Hírlap*

Bp. (Hely) *1938. I. 9.* (Idő) (Köt. v. füz.) (C)

Osztálvozás

Tárgy *348.414.5*

Hely

"1938"

Személy

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Székesfővárosi háziyomda 1927 — 1695

Negyvenezer harangozó

Az angol harangozók szövetsége aminap tartotta Londonban lakomával egybekötött évi közgyűlését. Ne méltóztassanak mosolyogni, mert ez a harangozószövetség nagyon komoly testület, amelynek negyvenezer tagja, nagy multja, tradíciója és története van. Szóval, minden figyelmet és elismerést megérdemel az a lakoma, melynek keretében az angol harangozók megünnepezték önmagukat. Azt mondják, Londonban már évszázadokkal ezelőtt is exisztált egy harangozó-céh, melynek az volt a tiszte, hogy a Westminster nagy harangjait ünnepi alkalmakkor megkongassa. Első Richárd király idejében a nyergesek céhének volt az a kiváltsága, hogy St. Martin-le-Grand nevű london-templom harangjait megbuzhatta. A kulturi hostória angol bogarászai kibogarászták azt is, hogy már 1602-ben volt a harangozóknak egy *Scholars of Cheapside* nevű társulata és ennek a társulatnak az irományait ma is őrzik.

A harangozók leghíresebb egyesülete mégis csak az *Ancient Society of College Youth*. Ez eredetileg londoni alakulat volt, ma már azonban bizonyos nemzeti karaktere van. Ez a harangozó társaság a minap tartotta meg a 300-ik közgyűlését. Anglia minden tájékaról Londonba sereglettek a közgyűlés napjára a harangozók. A közgyűlési meghívó: kópiája volt a társaság eredeti privilégiumlevelének és

az eredeti tagsági jegynek. Az eredeti tagsági jegyből ma már csak két példány van. Az egyik a British Mizeumban látható, a másik a Guildhall Library-ba. Ezt a társulatot — háromszáz évvel ezelőtt — 1637-ben alapították. Háza is volt ennek a különös társaságnak, melynek egy lord volt az első elnöke és az egyház-község előkelőségei a harangozók házába jártak gyakorolni a harangozást. Valamikor nagyon kedves időtöltésnek, remek passzióknak tartották az előkelő londoni urak a harangozást. Különösen az öreg urak rajongtak a harangozásért. Meg van írva, hogy öt esztendeig kellett gyakorolnia magát a harangozásban annak, aki annyira akarta vinni, hogy egyszerre öt haranggal tudjon harangozni. De a bankettjei is híresek voltak a harangozók egyesületének. Előkelő államsférfiak rendes vendégei voltak ezeknek a lakomáknak, a híres politikusok szívesen jelentek meg az aktív harangozók között, sőt volt idő, amikor odáig fejlődött a dolog, hogy az előkelő urak jóformán kiszorították a hivatásos harangozókat. London négy lordmajorja követte egymást a harangozó testület elnöki székében; a dísz- és tiszteletbeli harangozóknak nem volt se szeri, se száma. Valamikor Londonban előkelő foglalkozásszámba ment a harangozás.

Ezeket a dolgokat mind csak azért mondtuk el, hogy hozzátehesük; a magyar harangozóknak távolról sincs olyan jó dolga, mint az angol harangozóknak. Pedig magyar harangozó is van jó néhány ezer, de nincs se egyesületük, se céhük, sőt — tisztesség ne essék, mondván — még tekintélyük sincs akkora, mint az angol kollégáknak. Arról pedig szó sincs, hogy a budapesti lordmajorok: *Karafiáth Jenő*, vagy *Szendy Károly* jókedvükben elvállalják a díszharangozói tiszte. Nem a harangozókban, bennünk van a hiba, ha ennek a kitűnő mesterségnek nem jár ki az a megbecsülés, amely megilleti. Mi, publikum, hálátlanok vagyunk. Meghatódunk, ha megkondulnak a harangok, de nem gondolunk a harangozókra, kik pedig tudományuk legjavát vizik bele a kongatásba; művészetük és szakértelmük egész skálájával dolgoznak, mint ahogy egykoron egy Paganini, vagy egy Liszt Ferenc megszólaltatta a maga instrumentumát. A harangozónak azonban nem jár taps. Minden elismerésünk egyes egyedül a — harangé.

Időtlen idők óta mostohagyermek volt nálunk a harangozó. Ha az ember betűzeti Pestváros régi számadáskönyveit, nemcsak a dícséretét, de a fizetését sem igen találjuk meg a kiadási tételek között. Pedig bizonyosan voltak harangozók minden időben Pesten is, mert hiszen a harangmagától csak a legritkább esetben szólal meg. És ha megszólal, akkor gyakran baj van. Pest 1791. évi számadáskönyvében azt olvassuk, hogy a börtönőrnek hetven-

két konvenciós forint volt a fizetése. Egy népiskolai tanítónak 90 forint, a poroszlók és az éjjeli örök 84 forintot, a sebészek, zenészek és szigetcsőszök 75 forintot, a hóhér 40 forintot, az órás 38 forintot, a harangöntő és az orgonatipró 12—12 forintot fizetést kapott egy esztendőre, de a harangozó fizetéséről egy árva szó sincsen Pestváros számadáskönyveiben.

Mi fizetése volt tehát a harangozóknak? És volt-e egyáltalában fizetése? Örök titok marad.

Pedig a régi időkben különösen fontos dolog volt Pesten a harangozás. Nemcsak a templomba hívta a híveket, nemcsak az áhítatosság idejét jelezte, hanem a munka kezdetét, a déleléd idejét és a munka végét is a harang szava adta tudtára a polgárságnak. Nemcsak a templom tornyában szólalt meg időnként a harang, hanem a városháza tornyában is. Harang jelezte az időt, a tüzet, a vizet és egyéb veszedelmeket. A városház harangját kongatták meg Szent György napján, mikor polgármester választott Pest városa. A városház tornyában szólalt meg a harang akkor is, amikor vesztőhelyre kísérték valakit.

A régi pesti burgereknek szükségük volt a harangszóra. A harang figyelmeztette őket, hogy mikor dolgozzanak és a harang mondta meg nekik, hogy megfőtt az ebéd. A harang figyelmeztette a pestieket, hogy tüzre-vízre vigyázzanak. Végeredményben azonban a láthatatlan és titokzatos harangozó volt az, aki tüzre

és vízre vigyázott és megkongatta a harangot, ha baj támadt. Szerették a pestiek a harangot, mert még akkor is szólt, beszélt és hívogatta a híveket, mikor a hívek az igazak álmát aludták. A belvárosi plébánia tornyában például 197 esztendő óta minden éjjel megszólal a harang. Hajnali harangszó a neve ennek a pesti specialitásnak, amely a nagy pestisjárványig viszi vissza az emlékezést. 1741-től 1744-ig rettenetes pestisjárvány dühöngött Pesten és Budán. Rengeteg embert pusztított el a pesti és éjszaka volt, mikor a járvány megölte az utolsó áldozatát. A megrémült emberekkel együtt végül aztán maga a pestis is elmenekült innen. A borzalmak emlékére a hívők Budán, a Szentháromság-téren pestis-oszlopot állítottak. Pesten pedig minden éjjel meghúzzák a harangot abban az órában, melyben utolsó áldozatát vitte el a másvilágra a pestis.

A harangozó volt a régi pestiek éjjeli őrre, időmutatója. Csak az a baj, hogy már a régi jó időben is rosszul jártak a pesti órák: már akkor sem tudtuk, hogy — hányat ütött...

Pásztor Mihály